

Remissvar: Upphävande av delar av Biskopshagens naturreservat

Diarienummer: 8996-2024

Från
Varbergs Naturskyddsförening
Hallands Naturskyddsförening
Falkenbergs Naturskyddsförening

Till
Länsstyrelsen i Hallands län
halland@lansstyrelsen.se

31 mars 2026

Yttrande angående begäran från Vattenfall om upphävande av del av naturreservatet Biskopshagen

Vi anser att Vattenfalls ansökan om upphävande av del av naturreservatet ska avslås.

Med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken gäller att ett naturreservat endast får upphävas, helt eller delvis, om synnerliga skäl föreligger. Några sådana skäl kan i detta fall inte anses vara visade. Trots detta har Vattenfall genom en hemställan till Länsstyrelsen i Hallands län begärt att del av naturreservatet Biskopshagen ska upphävas, i syfte att möjliggöra etablering av nya kärnreaktorer i anslutning till Ringhals kärnkraftverk.

Skyddsvärdena som låg till grund för reservatsbildningen 1971 har inte försvagats utan består i full styrka. Den verksamhet som bolaget hänvisar till saknar både de tillstånd och de rättsliga förutsättningar som krävs, och någon konkret, juridiskt bindande kompensationslösning har inte lagts fram. Bolaget har dessutom inte redovisat hur den natur som riskerar att gå förlorad överhuvudtaget skulle kunna ersättas på ett godtagbart sätt.

Om Länsstyrelsen ändå väljer att inte avslå ansökan direkt bör handläggningen pausas tills bolaget faktiskt har erhållit alla andra tillstånd som krävs, eller åtminstone tills en fullständig ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen har lämnats in till mark- och miljödomstolen.

En sådan ordning ligger i linje med god förvaltningsrättslig hantering. Den minskar risken för att irreversibla beslut fattas på ett bristfälligt underlag och innebär att frågan om reservatets framtid provas mot en konkret och rättsligt prövad verksamhet, inte mot en preliminär projektidé.

I det följande redovisas närmare de omständigheter som ligger till grund för vår bedömning.

Naturresevatet som skyddsform

Ett upphävande av ett naturresevat berör flera centrala regler i miljöbalken och grundläggande förvaltningsrättsliga principer. Tillsammans innebär dessa att både beslutsunderlaget och den kompensation som krävs måste uppfylla höga krav på precision, rättslig hållbarhet och faktisk säkerställande. När området dessutom innehåller livsmiljöer som motsvarar Natura 2000-typer – även om det inte formellt är utpekade som ett Natura 2000-område – skärps kraven ytterligare genom unionsrättens materiella betydelse, särskilt art- och habitatdirektivet och dess genomförande i svensk rätt via miljöbalken, områdesskyddsförordningen och artskyddsförordningen.

Naturresevat är ett av de mest grundläggande verktygen i svensk naturvård och syftar till att ge ett långsiktigt och stabilt skydd för biologisk mångfald och värdefulla livsmiljöer. Skyddet är avsett att vara permanent; undantag får endast göras i mycket speciella situationer. Därför är reglerna om ändring eller upphävande av resevat utformade med stor restriktivitet. Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får ett skyddsbeslut endast upphävas om synnerliga skäl föreligger och om intrång i naturvärden kompenseras. Dessa två rekvisit är uttömmande och utgör de enda rättsliga kriterier som Länsstyrelsen ska pröva. Om någon av förutsättningarna inte är uppfylld saknas rättsligt stöd för ett upphävande.

Detta innebär att prövningen måste koncentreras på om det verkligen finns extraordinära omständigheter som motiverar ett upphävande. Om sådana omständigheter inte kan påvisas faller möjligheten att upphäva resevatet. Följaktligen kan andra typer av argument – såsom bolagets behov av marken, näringspolitiska resonemang eller samhällsekonomiska intressen – inte ges betydelse. Dessa ligger helt utanför de rekvisit som lagstiftaren har ställt upp och kan inte ersätta kravet på synnerliga skäl.

Detta gäller särskilt argument som grundas på en exploatörs intresse av att använda marken. Ett naturresevat inrättas just för att skydda områden från exploatering. Om exploateringsintressen i efterhand skulle kunna åberopas som skäl för att upphäva skyddet skulle resevatsinstitutet förlora sin funktion och förutsebarhet. Lagstiftningen är därför uttryckligen utformad så att sådana intressen inte ska tillmätas betydelse.

Samma sak gäller bredare politiska eller strategiska mål, såsom klimatpolitiska ambitioner, industripolitiska strategier eller nationella mål om konkurrenskraft. Dessa kan vara relevanta i andra prövningar enligt miljöbalken, men de saknar självständig rättslig betydelse i just denna typ av ärende. Länsstyrelsens uppgift är inte att väga olika samhällsintressen mot varandra, utan att tillämpa den lagregel som riksdagen beslutat. 7 kap. 7 § miljöbalken medger ingen allmän intresseavvägning; prövningen är strikt begränsad till om synnerliga skäl föreligger och om kompensationskravet är uppfyllt.

Höga naturvärden

Det underlag Vattenfall presenterar i sin hemställan visar med all önskvärd tydlighet hur stora naturvärden som finns i Biskopshagens naturresevat.

Den del av Biskopshagens naturreservat som Vattenfall ansökt om att upphäva utgörs av ett särpräglad hedlandskap med mycket höga biologiska, ekologiska och kulturhistoriska värden. I det berörda området är minst 60 rödlistade arter rapporterade i Artportalen och Hallands botaniska förening har identifierat nio rödlistade eller fridlysta kärlväxter: backsippa, backtimjan, borsttåg, granspira, knutört, ljungögontröst, mörk dunört, rödlånke och ängsstarr. Därutöver förekommer flera i Halland ovanliga kärlväxtarter, bland annat bågarnattskatta, bäckmärke, fyrling, gaffelbräken, kattfot, svartsenap och ävjebrodd.

Enligt den naturvärdesinventering som utfördes av Naturcentrum år 2023 på uppdrag av Vattenfall har totalt 263 fynd av 52 rödlistade arter samt 182 fynd av 27 fridlysta arter registrerats inom inventeringsområdet.

Naturcentrum påträffade 7 arter som omfattas av art- och habitatdirektivet som dessutom har ogynnsam bevarandestatus: nordfladdermus, trollpipistrell, åkergroda, hasselsnok, nattskärna, trädlärka och törnskata. Och det kan inte uteslutas att ytterligare arter som strandpadda och större vattensalamander finns i området (påträffade 2014).

Gällande habitatförluster konstaterar Vattenfalls egen utredning att: *”Det innebär en betydande förlust av biotoper med höga till mycket höga naturvärden, inklusive sådana som motsvarar fullgoda Natura 2000-naturtyper (Havsklippor (1230), Klippvegetation (8220), Salta strandängar (1330), Torra hedar (4030), Gräsmark (6270), Källa (7160), Fuktäng (6410), Fukthed (4010) och Rikkärr (7230). Dessa biotoper är skyddsvärda ur både ett nationellt och europeiskt perspektiv.”* Bilaga 5 Kompensationsutredning, rubrik 4.1.1 Habitatförlust

Av de ca 25 hektar som avses upphävas är den ungefärliga fördelningen av naturvärden

Högsta naturvärde	40%
Högt naturvärde	25%
Påtagligt naturvärde	30%
Visst naturvärde	5%

Artrikedomen är således oomtvistat mycket hög i det berörda området. Dessa naturvärden är resultatet av en lång ekologisk kontinuitet, där miljön i huvudsak har haft samma karaktär under mycket lång tid. Området är, och har under lång tid varit, beroende av förindustriell mänsklig påverkan i form av bete, slåtter, röjning och eldning. Baserat på arkeologiska fynd på plats rör det sig om tusentals år av förmodad kontinuerlig hävd.

Till skillnad från den absoluta majoriteten av andra marker har Biskopshagen aldrig börjat utnyttjas med moderna, konventionella jordbruksmetoder såsom gödsling eller besprutning med bekämpningsmedel. Detta har möjliggjort att arter som annars skulle ha försvunnit fortfarande finns kvar. Området uppvisar dessutom en mycket variationsrik natur med en mosaik av miljöer och habitat, vilket skapar förutsättningar för ett stort antal arter att förekomma inom en relativt begränsad yta.

Om naturreservatet upphävs kommer, oavsett om området exploateras eller inte, länsstyrelsens nuvarande förvaltning att upphöra. Denna förvaltning är helt avgörande för att de arter som idag förekommer i området ska kunna fortleva. Förvaltningen utgör en del av den långa kontinuiteten, och ett avbrott i denna kommer att leda till artförluster. En upphörd förvaltning kommer dessutom att påverka angränsande områden, Till exempel Båtafjordens Natura 2000-område, eftersom arter rör sig mellan olika delar av reservatet.

Kompensation

Det tar av förklarliga skäl mycket lång tid att försöka skapa naturvärden som ens närmar sig dem som finns i Biskopshagens naturreservat. En av anledningarna till att detta i dag är mycket svårt är att det saknas andra liknande områden i tillräcklig närhet för att arterna ska kunna sprida sig dit på egen hand. Dessa miljöer är fragmenterade och ligger ofta långt ifrån varandra.

När vi människor försöker flytta, skapa eller restaurera denna typ av miljöer blir utfallet sällan som avsett, och processerna är mycket tidskrävande. I Biskopshagen förekommer exempelvis hasselsnok. Tidigare försök har visat på låg framgång vid translokation av arten. Särskilt när translokation sker som kompensation för exploatering har betydande svårigheter uppstått med att få de flyttade individerna att etablera sig, det vill säga stanna kvar och reproducera sig, på den nya platsen. Flytt bör därför inte betraktas som en fullgod kompensationsåtgärd, utan i bästa fall som en sista utväg.

Att förstöra en miljö med lång kontinuitet där arter uppenbarligen trivs, i förhoppningen att kunna återskapa en liknande miljö i ett annat område, är därför en mycket olämplig strategi. Risken är betydande att etableringen misslyckas och att arter därmed går förlorade.

Att väga olika naturvärden mot varandra är en komplex uppgift. För att skapa en mer systematisk och jämförbar grund för sådana avvägningar har en nationell metod utvecklats, baserad på standardiserade naturvärdesinventeringar. Metoden benämns CLIMB, och Vattenfall har deltagit som en av flera projektparter i utvecklingsarbetet (se <https://climb.ecogain.se/>) Det är inte möjligt att i detta sammanhang redogöra för hela modellens uppbyggnad. Sammanfattningsvis utgår CLIMB från områdets naturvärde enligt naturvärdesinventering (NVI), ställer krav på att förlorade naturtyper ska ersättas med samma eller likvärdig naturtyp samt beaktar att kompensationsåtgärder bör lokaliseras så nära det påverkade området som möjligt, bland andra kriterier.

CLIMB-modellen har av oss i detta fall tillämpats översiktligt, bland annat på grund av begränsad tillgänglig tid. Beräkningarna försvåras av att den naturvärdesinventering som utförts av Naturcentrum och de inventeringar som ligger till grund för kompensationsområdena inte använder samma nomenklatur. Genomgången visar att naturtyperna 4030 Torra hedar och 7230 Rikkärr inte återfinns inom de föreslagna kompensationsområdena, här ersätter man så att säga äpplen med päron. Vidare kan konstateras att de områden som direkt berörs av upphävandet av delar av Biskopshagens naturreservat uppnår ett sammanlagt ekologiskt nuvärde om 431 poäng.

Detta ska jämföras med de föreslagna kompensationsområdena, benämnda Bua och Norra Ekestadsbukten, vilka enligt kompensationsutredningen tillsammans uppgår till 351 poäng. Kompensationen uppvisar därmed ett cirka 20 procent lägre ekologiskt värde än de naturvärden som går förlorade.

Vi har inte haft möjlighet att beräkna hur åtgärder i kompensationsområdena skulle kunna höja naturvärdena där över tid. Samma typer av åtgärder inom det nuvarande naturreservatet skulle dock sannolikt höja naturvärdena minst i motsvarande grad. Mot denna bakgrund har vi mycket svårt att se att det nuvarande förslaget till kompensation når en nivå som kan anses tillräcklig.

Vi anser att Vattenfalls kompensationsutredning som ett minimum borde ha sammanställt data enligt CLIMB-modellen för att möjliggöra en tydlig och transparent motivering till att kompensationen är tillräcklig. Så som det argumenteras i nuläget i ”Bilaga 5 -Kompensationsutredning”, under rubriken ”6 Slutsats”, med svepande formuleringar om att det ”borde vara möjligt” och att ”kompensationsåtgärderna i stort uppfyller kravet på additionalitet”, ger inte intryck av ett tillräckligt gediget genomfört arbete och når inte upp till godtagbara utfall.

Vidare beskriver Vattenfall att de inte har rådighet över de marker som avses användas som kompensation. Med andra ord är det inte säkerställt att ens den bristfälliga kompensation som presenteras kan genomföras. Det innebär att de föreslagna kompensationsåtgärderna vilar på antaganden och osäkra förväntningar i stället för på etablerad ekologisk kunskap och det uppstår då en betydande rättslig osäkerhet. I en sådan situation kan Länsstyrelsen inte med tillräcklig säkerhet bedöma att lagens krav på kompensation faktiskt är uppfyllt.

För att motverka förlust av biologisk mångfald måste kompensationsåtgärder utgå från en tydligt definierad och mätbar utgångsnivå samt uppfylla de generella krav som följer av lagstiftningen. Åtgärder som redan krävs för att genomföra art- och habitatdirektivet och nå gynnsam bevarandestatus kan inte användas som kompensation för ett projekt som orsakar skada på ett område; detta framgår bland annat av EU-domstolens dom i mål C-521/12. Kommissionen anger dessutom som huvudprincip att irreversibla ingrepp i ett skyddat område inte får genomföras innan kompensationsåtgärderna faktiskt är genomförda.

Frågan om kompensation måste vara fullt utredd och materiellt prövad innan ett beslut om att upphäva ett naturreservat kan fattas. Kompensationsåtgärderna måste vara säkerställda både rättsligt och praktiskt, vilket innebär att de ska vara genomförbara, långsiktigt hållbara och försedda med tydliga åtaganden och förvaltningslösningar. Ofta krävs även bindande rättsliga instrument som garanterar att kompensationsområdet skyddas och sköts så att dess ekologiska funktion bevaras över tid. Utan sådana garantier finns en påtaglig risk att åtgärderna inte ger avsedd effekt eller att naturvärdena åter förloras.

Det räcker därför inte att ange allmänt hållna villkor om att kompensation ska tas fram vid ett senare tillfälle. För att lagens kompensationskrav ska anses uppfyllt måste

åtgärderna vara så konkretiserade att deras ekologiska funktion kan bedömas. Detta krav skärps ytterligare när det berörda reservatet innehåller naturmiljöer av mycket högt värde, exempelvis naturtyper som motsvarar Natura 2000-kvalitet. Om kompensationskraven inte är tillräckligt preciserade saknas möjlighet att bedöma om de föreslagna åtgärderna över huvud taget kan ersätta de ekologiska funktionerna.

Att skjuta upp kompensationsfrågan eller att endast formulera ett generellt framtida kompensationskrav skulle innebära att den centrala laglighetsprövningen flyttas till ett senare administrativt skede, vilket saknar stöd i lag. En sådan ordning skulle dessutom försvåra möjligheten till effektiv rättslig kontroll, eftersom det vid tidpunkten för upphävandebeslutet inte skulle gå att bedöma om kompensationskravet faktiskt uppfylls.

Det föreslagna villkoret uppvisar brister både när det gäller rättssäkerhet och faktisk möjlighet till verkställighet. Avgörande aspekter – såsom vilka naturvärden som ska kompenseras, hur likvärdighet ska fastställas och vilka specifika åtgärder som ska genomföras – är inte definierade. Att låta dessa frågor avgöras genom framtida samråd med Länsstyrelsen innebär att villkoret saknar den bestämdhet som krävs vid prövningen. Ett villkor måste vara så tydligt att det går att kontrollera efterlevnaden och utkräva ansvar, vilket inte är fallet här.

Dessa brister innebär att villkoret inte uppfyller miljöbalkens krav på en effektiv, rättssäker och ekologiskt fungerande kompensation. Ur ett juridiskt perspektiv kan det därför inte anses tillräckligt.

Föreningen vidhåller att frågor som rör de rättsliga förutsättningarna för själva upphävandet inte kan skjutas på framtiden genom otydliga och öppna villkor av det slag som bolaget föreslår.

Kulturvärden och människans användning av området

Förutom de höga naturvärdena berörs flera kulturlämningar av upphävandet och det efterkommande bygget. De fornlämningar som inte berörs direkt kommer att indirekt påverkas då de nya byggnationerna kraftigt kommer att påverka upplevelsen av det kvarvarande naturreservatet. Vidare finns det stor risk att det fysiska tillträde som vattenfall idag säger sig att trygga kommer att inskränkas av säkerhetsklassning av andra myndigheter i framtida orostider. Området kommer då eventuellt att bli helt förbjudet att beträda för allmänheten.

Lokalisering

Den lokaliseringsutredning som gjorts är i flera avseenden missvisande eftersom den är för generell och inte på allvar utreder de värden som finns på platserna. Med tanke på de exceptionella ingrepp som kommer behöva göras på Biskopshagens naturreservat borde denna utredning vara mer noggrann. Vi har inte haft tid att göra en detaljerad utredning av hela lokaliseringsutredningen men vi kan vid en snabb överblick konstatera att till exempel under rubriken ”4.2.3 Skyddad natur” så likställs de tre områdena med varandra, trots att en snabb sökning på artportalen ger att det noterats mer än dubbelt så många rödlistade arter på Ringhals-Väröhalvön jämfört med Oskarshamn.

Under rubriken "4.2.5 Kulturmiljö" anses Barsebäck ha mindre gynnsamma förutsättningar än Ringhals-Väröhalvön enbart med hänvisning till riksintresse för kulturmiljövård. Detta gör att det låter som att det inte finns kulturmiljö-värden på Ringhals-Värö som därmed har getts bedömningen "Gynnsamma förutsättningar". Detta ger bilden av att det inte skulle finnas behov av hänsyn till kulturmiljö på Ringhals-Värö vilket en enkel slagning på området i Riksantikvarieämbetets app Fornsök med all tydlighet visar att det inte stämmer: det finns stora kulturmiljövärden i Biskopshagens naturreservat. Om vi hade haft mer tid att bemöta detta hade vi sannolikt noterat liknande brister under övriga rubriker.

Naturskyddsföreningen gör gällande att det faktum att naturreservatet i sin helhet omfattas av två utpekade riksintressen i miljöbalkens fjärde kapitel starkt talar *mot* att reservatet ska upphävas enligt ansökan.

Riksintresseutpekandet för rörligt friluftsliv (4 kap. 2 § miljöbalken) respektive högexploaterad kust (4 kap. 4 §) påverkar enligt föreningens mening bedömningen av om ansökaren kan anses ha sådana synnerliga skäl som krävs för ett upphävande. Detta eftersom utpekandet visar att det finns förhållanden på platsen som är av så stor betydelse för lagstiftaren att skyddet inskrivits i lag genom ett geografiskt utpekande. Det medför att naturreservatet också måste anses omfatta skyddsvärden på nationell nivå i någon mening.

Riksintressena på platsen påverkar dessutom bedömningen på ett annat avgörande sätt, då de utgör mycket starka hinder mot de planer för utbyggnad av kärnanläggningarna som är själva orsaken till den aktuella ansökan. Detta behöver beaktas i prövningen, då ett projekt som möter motstånd i lagstiftningen (och därför troligen inte kommer att realiseras) inte heller når det högt ställda kriteriet som krävs för upphävande.

Enligt 4 kap. 1 § miljöbalken punkt 1 får exploateringsföretag endast komma till stånd om de inte möter något hinder i kapitlets riksintressen.

- Föreningen anser att det är uppenbart att en utbyggnad av nya kärntekniska anläggningar inte kan tillåtas om riksintresset för det rörliga friluftslivet "särskilt beaktas" i enlighet med 4 kap 2 §. Det rör sig om de så kallade primära rekreatiomsområden i landet som ska väga tungt i avvägningen mot ny industriell utbyggnad.
- Föreningen anser att nya kärnreaktorer på platsen också skulle strida mot förbudet i bestämmelsen om högexploaterad kust i 4 kap. 4 § andra stycket, eftersom det inte rör sig om exploatering "på samma plats", utan utanför det tidigare verksamhetsområdet.

En placering av kärnreaktorer på platsen ifråga skulle också motsatsvis strida mot i stadgandet i 4 kap. 1 § punkt 2, som endast medger exploatering som "inte påtagligt"

skadar området natur- och kulturvärden. Det är uppenbart att anläggningarna ifråga skulle skada dessa värden betydligt mer än påtagligt.

Föreningen vill också understryka att inget undantag till riksintresseskyddet kan anses vara tillämpligt. Det rör sig till exempel inte om utveckling av tätort, lokalt näringsliv, mineralfyndighet eller en anläggning som behövs för totalförsvaret (se Prop 1985/86:3 s 172-173).

Bygga på befintlig område

Det har under informationsmöten med Vattenfall framkommit att det finns plats att bygga på de nedlagda reaktorerna R1 och R2 inne på befintligt område. Dessa planeras att byggas först efter att nya reaktorer byggts på den del av naturreservatet som skall upphävas om det visar sig lönsamt. Detta är i vår mening en absurd arbetsordning, självklart borde skyddad natur sparas i det längsta och försöksverksamheten med nya små modulära reaktorer bör uppföras på plats inne på befintligt område.

Ändrad lagstiftning på gång:

Regeringen har aviserat en proposition i mars, där man ska lägga förslag om att ta bort det generella förbudet mot kärntekniska anläggningar inom högexploaterade kustområden, obrutna kustområden, samt flera namngivna kust- och skärgårdsområden ska tas bort ur miljöbalken. Att Biskopshagens naturreservat skulle vara det lämpligaste området under dessa nya förutsättningar bedömer vi som helt osannolikt.

Synnerliga skäl

Utbyggnad av ny kärnkraft är ett projektformat som kännetecknas av mycket långa genomförandetider. Erfarenheter från andra länder visar att både planering och tillståndsprovning är omfattande. I praktiken handlar det ofta om mer än ett decennium från det att ett politiskt beslut fattas tills en anläggning kan tas i drift. Detta gäller även i stater med lång erfarenhet av kärnkraftsbyggen och stark statlig samordning, där projekten ändå regelmässigt drabbas av förseningar och ökade kostnader. I västvärlden finns flera exempel på nybyggnationer som blivit betydligt mer tids- och resurskrävande än beräknat. I praktiken är ny kärnkraft en fråga om en mycket långsiktig möjlighet, inte ett snabbt eller ens mellansiktigt realiserbart samhällsintresse.

Med anledning av Vattenfalls hänvisning till att kärnkraften anses ha en så central betydelse i det framtida energisystemet att detta intresse väger tyngre än motstående intressen som redovisas i detta yttrande, har vi nedan valt att kommentera tre av underrubrikerna under rubrik ”C. Skäl för upphävande” C.2, C.3 samt C.4 i dokumentet ”Hemställan om upphävande av naturreservat”

C.2 Sveriges energipolitiska mål

Det som står i punkterna 98-101 beskriver att kärnkraft är en möjlighet, inte en nödvändighet. En formulering är *”I propositionen för de nya energipolitiska målen framhålls att det krävs en kraftig utbyggnad av elsystemet för att nå klimatmålen och*

möjliggöra den gröna omställningen”. En bakgrund för detta är att det i [propositionen](#) (avsnitt 5.1) finns en formulering om ”Regeringen ser för närvarande att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh år 2045. Behovet av el i olika geografiska områden bör tydliggöras för år 2030”. Denna proposition är dock från 2023-2024. Elförbrukningen har **dock** inte ökat [134 TWh \(2023\)](#), [135 TWh \(2024\)](#), [135 TWh \(2025\)](#). Denna elkonsumtionsnivå är på ungefär samma nivå som 1985.

För framtiden är osäkerheten stor, se t ex [Svenska Dagbladet 21 januari 2026](#). ”Men hela 70 procent av den förväntade ökningen beräknas komma från att göra grön vätgas av el – och nu är det osäkert om alla stora vätgasprojekt blir av.” Markus Wråke från Energiföretagen säger: ”Det är osannolikt att 300 TWh el behövs till 2045 om inte andra industrier i stället växer mer. I så fall kan Sverige ha byggt stora vindkraftsparker och ett antal kärnkraftsreaktorer utan att all den produktionen behövs”. Svante Axelsson, nationell samordnare för Fossilfritt Sverige, säger: ”Serverhallarna är jokern i leken, men det finns fortfarande frågetecken om omfattningen” samt ”Ska vi subventionera elproduktion för de här hallarna, som inte är så priskänsliga? Subventionerna är till för tunga industrier, för stora exportnäringar”.

Den ovan nämnda höga utbyggnadstakten behöver inte nås om vi tar tillvara den stora energieffektiviseringspotentialen, vilket vi enligt EED artikel 3 är skyldiga att åtminstone utreda (Directive - 2023/1791 - EN - EUR-Lex). Denna utredning har inte utförts i detta fall.

Om det blir en kraftig ökning av elkonsumtionen så har Svenska Kraftnät i sina studier kallade ”LMA - Långsiktig Marknadsanalys” i både [LMA-2021](#) och [LMA-2024](#) haft med scenarier med en kraftigt ökad elanvändning som klarar svensk elförsörjning utan kärnkraft.

C.3 Kärnkraftens roll i ett leveranssäkert elsystem

Det är helt korrekt att ”För att elsystemet ska fungera måste det råda effektbalans, vilket innebär att produktionen av el vid varje tidpunkt behöver vara lika stor som dess förbrukning”. Det är korrekt att kärnkraften är ”planerbar” på så sätt att man kan planera hur den bör köras. Men det är inte samma sak som att kärnkraft alltid producerar som man planerar. Det behövs reserver för just kärnkraft då den kan snabbstoppa. Behovet av rotationsenergi kommer inte från vindkraften, utan från risken för snabbstopp i kärnkraft och haverier på ledningar. Det är mycket höga kostnader för att hålla dessa marginaler: [Under 2024 var denna kostnad 1.4 miljarder kronor \(året innan 3.2 miljarder\)](#), och denna kostnad betalas av alla som är anslutna till nätet, inte alls bara kärnkraften. Dvs även kärnkraftens ”planerbarhet” orsakar extra kostnader för elsystemet.

Vad punkterna 102-107 helt missar är att balanseringen inte bara behöver ske i elproduktionen. För kortare balansering (minuter till timmar) är såväl konsumtion som batterier intressanta. Svenska Kraftnät redovisar ”[Utbud på marknaderna för reserver](#)” och där finns (28 januari 2026) 1250 MW batterier och 820 MW flexibel konsumtion.

I punkt 105 står det att *”Regeringen framhåller också att olika kraftslag har olika möjlighet att bidra med systemtjänster, lagring och flexibilitet till elsystemet. Utöver att kärnkraften kan leverera stora mängder fossilfri elproduktion, kan den också bidra med stödtjänster som gör hela Sveriges elsystem mer robust och leveranssäkert.”*. I Sverige har vi för närvarande [6944 MW kärnkraft](#). Om man sedan ser på Svenska Kraftnäts *”Utbud på marknaderna för reserver”*, så är kärnkraften förkvalificerad för att bidra med en typ av reserver, mFRR, som mest 140 MW. Vindkraften, som producerar mindre el per år än kärnkraften, är förkvalificerad med upp till 1580 MW mFRR, men kan även bidra med andra stödtjänster som aFRR och FCR-D-ned. Kärnkraftens bidrag till systemtjänster är inte oersättlig.

Energiföretagen Sverige 2026-01-28:

*”I de myndighetsgemensamma rapporterna som presenterades i slutet av förra året konstateras att det svenska elsystemet i dag är stabilt och att dagens marknadsmodell i huvudsak fungerar väl. Myndigheterna bedömer att det i nuläget inte finns behov av nya särregler eller riktade krav mot enskilda kraftslag, utan att **teknikneutralitet**, fungerande marknadssignaler och pågående reformer är avgörande för en kostnadseffektiv utveckling av elsystemet.*

Myndigheterna konstaterar också att det redan finns starka ekonomiska drivkrafter för marknadens aktörer att undvika driftstörningar och obalanser”

<https://www.energiforetagen.se/pressrum/nyheter/2026/januari/myndigheternas-slutsatser-bekraftar-vikten-av-teknikneutralitet-och-fungerande-marknader/>

Så kärnkraft är en möjlighet, men inte nödvändig.

C.4 Framtida behov av elproduktion

Denna punkt gällande delar som berör framtida konsumtionsbehov har även kommenterats ovan under C.2

Vattenfall hänvisar här till utdaterad information, i de senaste scenarierna nås målen med en elanvändning på endast 223–244 TWh år 2050 - dvs. med mer effektivisering.

Under punkt 110 står det att *”...Även Energimyndigheten framhåller att kärnkraft har potential att kunna tillgodose en stor andel av det beräknade elbehovet till år 2045.”*. Men vare sig Energimyndigheten eller Svenska Kraftnät anser att kärnkraften är *”nödvändig”*. I sitt remiss-svar till Dillén-utredningen som låg till grund för regeringens satsning på kärnkraft skriver [Svenska Kraftnät](#): *”Svenska kraftnät vill framhålla att det också finns och kan komma att utvecklas andra lösningar som kan bidra med de förmågor som kärnkraften kan tillhandahålla även om sådana lösningar kan öka systemets komplexitet. Svenska kraftnät anser att teknikneutralitet är en viktig princip för att möjliggöra en samhällsekonomiskt effektiv utveckling av kraftsystemet och förordar att införandet av subventioner bör inriktas på förmågor snarare än kraftslag”*.

I rapporten *”Tre elsystem som kan möta omställningen av industri- och transportsektorerna”* skulle ett elsystem med ny kärnkraft bli 6 till 13 miljarder kronor dyrare per år i 60 år (kärnkraftens livstid) jämfört med ett system utan. Detta gäller de 5

gigawatt kärnkraft som regeringen aviserat vilja medfinansiera.

<https://research.chalmers.se/publication/546563>

Dvs kärnkraft är en möjlighet, men inte nödvändig.

Oklar finansiering

Finanspolitiska rådet efterlyste i en debattartikel i DN 2024-09-07 en bred politisk uppgörelse över blockgränserna gällande finansieringen av kärnkraften, upp till 600 miljarder kronor, för att undvika negativa effekter på statsfinanserna (<https://www.dn.se/debatt/farligt-spel-pagar-i-fragan-om-karnkraftsfinansiering/>) De konstaterar avslutningsvis att: *”Alla offentliga utgifter och åtaganden ska prövas mot varandra, så också kärnkraften. Annars har vi snart inget finanspolitiskt ramverk.”*

Någon bred uppgörelse har ej nåtts och Elisabeth Svantesson, finansminister, sa nyligen (2026-02-12) att pengarna för nästa mandatperiod redan är slut.

Finanspolitiska rådet har i sin rapport ”Svensk finanspolitik, Finanspolitiska rådets rapport 2026” gett regeringen den allvarligaste kritiken de gett en regering. I denna följer de också upp sina farhågor från debattartikeln i DN:

”Det är därför rimligt att förvänta sig att stödet för kärnkraftsutbyggnaden kommer att påverka de offentliga finanserna vid ungefär samma tid som försvarsfinansieringen ska genomföras. Pressen på de offentliga finanserna riskerar då att bli betydande.”

Om kärnkraftsutbyggnaden leder till lägre elpriser vid elmätaren så kommer det vara beroende av att staten subventionerat kärnkraftens utbyggnad samt nytt slutförvar för det nya avfallet och de pengarna kommer behöva tas från att antingen avstå från andra satsningar i välfärden eller genom högre skatter. Allt detta i ett parlamentarisk osäkert läge utan bred energiöverenskommelse.

Det oklara finansiella läget, leverantörsutmaningar, oklarheter om nytt slutförvar samt det faktum att det är vinstdrivande Vattenfalls styrelse som slutligen fattar beslutet om investeringen beskrivs väl i artikeln ”Plötsligt oklart med ny kärnkraft: ”Inte säkert”” i SvD 2026-02-03 (<https://www.svd.se/a/ExwQpj/vattenfalls-karnkraftsprojekt-i-ringhals-hotat>).

Vi vill påpeka det orimliga i att upphäva delar av ett naturreservat och förstöra stora naturvärden innan projektet är säkrat.